

VLADO JAKUBĖNO BALETO „VAIVOS JUOSTA“ PREMJERA LIETUVOJE

☒ Antrojo pasaulinio karo auka – kompozitoriaus impresionisto Vlado Jakubėno (1904 Biržai – 1976 Čikaga) baletas „Vaivos juosta“ – žengia į sceną. [Vilniuje Rusų teatre 2014 m. gruodžio 4 dieną](#) įvyks [Baltijos baletų teatro](#) pastatyto baletų premjera. Į Lietuvos operos ir baletų teatro repertuarą niekaip nepatenkame nuo 1993 m., nes valstybės lėšų kultūrai skirstytojai ignoruoja išsivijusios kūrybos sklaidą. Laimė, kad jaunas šokėjų kolektyvas – Baltijos baletų teatras – nepabūgo sunkumų. Per du dešimtmečius remiant mecenatėms iš JAV Erikai Brooks bei Daliai Bobelienei pavyko atkurti baletą. Mūsų talkininkė buvo Lietuvos nacionalinė filharmonija, praėjusią vasarą dirigentas Modestas Pitrenas atliko su simfoniniu orkestru ir įrašė viso baletų muziką. Instrumentuotą sukūrė kompozitorius Marius Baranauskas, nes V. Jakubėno partitūra sudegė karo metais (1941 m. vasarą), o autorius 1944 m. pasitraukė iš Tėvynės. Laimė, kad suspėjo iš atminties atkurti klavyrą, kuri išsivežė su savimi. Jį ir gavome iš kompozitoriaus šeimos archyvo (1993).

Baletų gimimo istorija

Šis Lietuvai dar nepažįstamas kūrinys buvo sumanytas 1933 m., kai Valstybės teatras savo repertuare neturėjo nė vieno pilnametražio tautinio baletų. Tada V. Jakubėnas, baigęs mokslus Berlyne, buvo kūrybinės karjeros laiptais kylanti nauja žvaigždė mūsų Parnaso padangėje. Įkvėptas lietuvių literatūros literatūros klasiko V. Krėvės-Mickevičiaus stilizuoto mito „Perkūnas, Vaiva ir Straublys“ (1920), jaunas kompozitorius pasiryžo į tautos meno šventovę atnešti savo „ugnį“. Bet tą „ugnį“ nuslopino to meto mūsų teatre dirbęs baletmeisteris Nikolajus Zverevas. Jo pastatymuose muzika likdavo beveik bereikšmė, pasak V. Jakubėno, „muzika čia tik priedas prie šokio“. Taigi jaunas kompozitorius neskubėjo į sceną. Antrasis

baletu variantas (1936- 1938) gimė atėjus į baletmeisterius Broniui Kelbauskui, romantinių baletų kūrėjui. Jis pasigedo kitokios Vaivos, nes krėviškoji veikėja Vaiva buvo tik jauna, graži kaimietė audėja. Romantiniam baletui to buvo per maža. Ir V. Jakubėnas rado išeitį – atsigręžė į lietuviškų mitų pasaulį. Astronomo, Jeilio universiteto auklėtinio, prof. Pauliaus Slavėno surinkti Mažojoje Lietuvoje astraliniai mitai buvo tai, ko reikia. Mitas apie Vaivą (Vaivorykštę) – gėrio ir grožio deivę, Saulės dukterį ir jos žemišką tragediją, lyg meilės planetą sudužusią ant žemės – iš naujo įkvėpė kompozitorių. Pasikeitė visa kūrinio muzikinė dramaturgija, ir tas kūrybinis procesas pareikalavo ne vienerių metų.

Kai virš Europos pakibo karo šmėkla

Politiniai įvykiai rodė, kad Lietuvos valstybingumo iliuzijos žlunga, bet premjera jau buvo anksčiau numatyta (sutartis su Valstybės teatru). Nors dviejų okupacijų košmaras nepalaužė abiejų baletu kūrėjų (kompozitoriaus ir libretisto), bet premjera neįvyko dėl karo veiksnių mūsų teritorijoje. Po antros rusų okupacijos gimė trečiasis baletu herojės paveikslas. Dabar baletu kūrėjai pasipriešinimo vardan apginklavo savo herojė tokia ypatinga dvasine stiprybe, jog tobulesnės tautos personifikacijos kaip lietuviškoji mūza Vaiva, nepabūgusi dievo teroristo, nėra visoje mūsų meno nei literatūros istorijoje. Nukreipta į kovą prieš visagalę smurtaujančią jėgą, žinoma, ji žūsta, bet miršta nenugalėta ir įprasmina atgimimo viltį (jos reinkarnacija į dangaus šviesulį). Toks jaudinantis finalas yra ne tik metafizika ir karo simbolika, bet ir moralinio tobulėjimo variklis nūdienos terorizmo grėsmių fone lyg feniksas iš pelenų keliama viso pasaulio lietuvių džiaugsmui.

BALTIJOS
BALETO
TEATRAS

ir Vlodo Jakubėno draugija

Reprezentuoja naujieną!

pirmą kartą kostiumuose šoks ir vaidins lietuvių
mylėtojų Nacionalinį baletą

"Vaivos juosta"

Gruodžio 4d. 6.30 val. vakare
Lietuvos rusų dramos teatre

Palaikykite šią idėją, kvieskite pas save teatrą į gastroles, siūlykite mecenatus ir

impresarijų, kad toliau šis baletas gyvuotų tarp mūsų, ir taip įgyvendinsime V. Jakubėno idealą: „Pasaulį galime nustebinti ne ginklų stiprumu, ne ekonominiais turtais, bet kultūros lobiais.“ Kadangi tokio kūrinio mums gali pavydėti ne tik Europos, bet ir tarptautinė baletų meno rinka, padėkite rasti investuotojų šio baletų filmavimui (2016-2017).

Kompozitoriaus Vlodo Jakubėno draugijos Vilniuje pirmininkė Irena Skomskienė

“Pasaulio lietuvis”, 2014 m., 09/531.